

Östra Sönnarslövs kyrka

55.8847, 14.0169

Under 1100-talet uppfördes omkring 350 stenkyrkor i Skåne, bland dessa Östra Sönnarslövs kyrka. Av medeltidskyrkan återstår nu endast koret och tornet. Övriga delar revs vid en stor ombyggnad på 1860-talet som till stor del bekostades av ägarna till Maltesholm. Östra Sönnarslövs kyrka var fram till år 1921 en så kallad patronatskyrka vilket innebar att ägarna till Maltesholm hade rätt att bland annat utse präst, men också skyldighet att svara för kyrkans underhåll.

Den stora ombyggnad som skedde på 1800-talet finansierades dock främst genom försäljningen av det befintliga bly- och koppartaket, som ersattes med skifferplattor.

Tidigare - under 1700-talet byggdes kyrkan ut mot norr och mot söder under 1800-talet. De som bodde i Maltesholm använde den södra ingången, medan de som bodde i Borrestad använde sig av den norra ingången.

Fram till mitten av 1800-talet fanns ett tornur i kyrktornet, men vid en visitation i mitten av 1800-talet noterades det som obrukbart.

På 1960-talet restaurerades kyrkan och korsarmarna kortades genom att nya väggar uppfördes. Då ändrades också riktning på bänkarna från norr söder till dagens öst västliga riktning. Kyrkan fick också ny altarring, nytt altare med skiva av kalksten. Man tog dessutom fram 1860 talets kassettmålningar på triumfbågen.

I koret plockades fyra helgonbilder från 1460-talet fram.

Vi kan här se Norges och Danmarks nationalhelgon Sankt Olav respektive Sankt Knud, de vägfarandes skyddshelgon Sankta Gertrud och den sköna och dygdiga jungfrun Sankta Barbara som år 140 spärrades in i ett torn, torterades och slutligen halshöggs av sin grymme, hedniske fader då hon vägrade att avsvära sig sin kristna tro. För att underlätta identifieringen av helgonen utrustades Barbara med torn och svärd.

Gertrud, som var abbedissa i Nivelles i Belgien på 600-talet, har som sitt helgonattribut ett klosterkapell.

Kung Olav, dödad med ett yxhugg i slaget vid Stiklastad 1030, bär riksäpple och bila i sina händer.

Och Kung Knud bär spjut och ciborium, ett kärl för förvaring av det helgade nattvardsbrödet. Han led martyrdöden år 1086 då han genomborrades av ett spjut framför altaret i Sankt Albans kyrka i Odense.

Målningarna anses härröra från den så kallade Vittskövlemästaren. I varje fall har konstnären signerat sitt verk med sitt eget porträtt i sydöstra hörnet.

Målningarna överkalkades efter reformationen och det dröjde alltså till mitten av 1960-talet innan helgonkvarterten återupptäcktes.

Här har inte, som i så många andra fall, gjorts några retuscheringar eller förbättringar. Här behövs heller inga rekonstruktioner. Bilderna är tydliga och konturskarpa samt färgerna delvis välbevarade.

I absiden fanns tidigare en nedgång till det gravkor där de Ramelska sarkofagerna ursprungligen stod. Vid prostvisitationen år 1907 framförde prostens åsikten om att sarkofagerna skulle lyftas in i kyrkan, varefter de placerades under västra läktaren. Senare fick de Ramelska sarkofagerna dock ett eget rum bak den nyuppsatta norra väggen. Bakom ett metallgaller vilar här den legendariske Malte "Rike" Ramel på Maltesholm, tillsammans med sina båda gemåler. Malte Ramel var på 1700-talet en av Sveriges rikaste män.

Hans son som blev känd under namnet "Bygge-Hans" uppförde bland annat den 1,3 km långa och bitvis 6 m höga stenlagda Höge väg, som leder upp till Maltesholms slott, och som tog 50 år att färdigställa.

Rummets östra del används numera av församlingen till kaffesamkväm och utställningar av olika konstnärer.

Koret var ursprungligen försett med en absid. På den vägg som sedan murades upp i dess ställe hänger ett 1400-talskrucifix som är utlånat från Everöds kyrka.

Därför kommer också den medeltida dopfunten som från första början fanns i Västra Vrams kyrka.

Dopfunten i Östra Sönnarslövs kyrka har en fot av rödaktig sandsten som är från slutet av 1100-talet, och kan möjligen vara ett verk av Tove Stenmästare. Då Västra Vrams medeltidskyrka revs på 1860-talet blev funten som saknade fot kasserad och utslängd på kyrkbacken. Sönnarslövsborna lånade då över den till sin kyrka där man hade fot men ingen skål.

Predikstolen bär årtalet 1636 och fick sin nuvarande plats i kyrkorummet år 1862, då det även byggdes en sakristia. Från

sakristian leder en trappa upp till predikstolen.

Altaret som är placerat mot norr kom på plats 2005, men gjordes ursprungligen till en utställning med kyrklig konst i Åhus 1991 av silversmeden Björn Flygare från Åhus, men han visste då inte i vilken kyrka den skulle hamna.

Gobelängen på norra korsväggen heter "Bortom", och är skapad 1985 av textilkonstnärinnan Elisabeth Hasselberg Olsson från Stockholm.

Den vackra ljusbäraren i smide, utförd som ett träd med slingrande grenar och en duva i centrum, är skapad av Sven-Åke Ekberg från Kivik. Och han har även 1997 designat ljusbågarna i kyrkans fönsternischer.

Den äldsta av kyrkans ljuskronor hänger närmast koret och är från 1600-talet. En avgjutning av denna, utförd 1965, hänger i tornets bottenvåning och är skänkt av Östra Sönnarslövs kyrkliga arbetsförening.

På södra tornväggen finns en nisch med ett litet medeltida fönster. På motsattsidan hänger en färgrik och stiliserad keramiktavla med namnet "Emmausvandrarna" gjord av 2002 års konfirmander. Ungdomarna hade keramiker Gunilla Sundström från Everöd till handledare under projektet.

Kyrkan fick bänkar år 1611 och hade då plats för 1 100 personer. Efter år 1862 med ny bänkinredning, minskade antalet sittplatser till 760. Med den nuvarande bänkinredningen finns det 350 sittplatser.

De vackert snidade bänkdörrarna från 1600-talet bevarades i långskeppet, men det är endast de två främsta som har ursprungsfärgen intakt. Övriga dörrar är övermålade i den nya bänkinredningens färgton.

Kyrkans orgel byggdes 1966 av Gebrüder Jehmlich i Dresden i dåvarande Östtyskland.

Källor:

Webb: Degeberga-Everöds församling.

Bok: "50 kyrkor i nordöstra Skåne". Regionmuseet Kristianstad. ISBN 978-91-977127-7-4

Folder: "Välkommen till Östra Sönnarslövs kyrka". Henry Plantin 2012.